Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (peti senat)

z dne 1. avgusta 2025*

„Predhodno odločanje – Državljanstvo Unije – Prosto gibanje oseb – Člen 18 PDEU – Prepoved diskriminacije glede na državljanstvo – Direktiva 2004/38/ES – Člen 24 – Načelo enakega obravnavanja – Mladoletni otrok, ki je državljan Unije in ima pravico do prebivanja na podlagi te direktive – Izdaja nacionalnega dovoljenja za prebivanje staršu tega otroka za izvajanje starševske skrbi nad njim – Razlikovanje glede na državljanstvo otroka – Starš, ki ima pravico do prebivanja kot iskalec zaposlitve – Odstopanje od načela enakega obravnavanja v zvezi s pravico do socialne pomoči – Obseg“

V zadevi C-397/23,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Sozialgericht Detmold (socialno sodišče v Detmoldu, Nemčija) z odločbo z dne 22. junija 2023, ki je na Sodišče prispela 29. junija 2023, v postopku

FL

proti

Jobcenter Arbeitplus Bielefeld,

ob udeležbi

Stadt Bielefeld,

SODIŠČE (peti senat),

v sestavi M. L. Arastey Sahún, predsednica senata, D. Gratsias, E. Regan (poročevalec), J. Passer in B. Smulders, sodniki,

generalni pravobranilec: J. Richard de la Tour,

sodna tajnica: R. Şereş, administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 14. novembra 2024,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za nemško vlado J. Möller in R. Kanitz, agenta,

* Jezik postopka: nemščina.

– za Evropsko komisijo B.-R. Killmann in E. Montaguti, agenta,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 13. februarja 2025

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago prava Unije v zvezi s pravico državljanov Unije in njihovih družinskih članov do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic.

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med FL in Jobcenter Arbeitplus Bielefeld (urad za zaposlovanje v Bielefeldu, Nemčija; v nadaljevanju: Jobcenter Bielefeld), ker je navedeni urad FL zavrnil dodelitev socialnih dajatev, določenih z nemško zakonodajo.

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva 2004/38/ES

3 V uvodnih izjavah 3, 4 in 6 Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2004/38/ES z dne 29. aprila 2004 o pravici državljanov Unije in njihovih družinskih članov do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, ki spreminja Uredbo (EGS) št. 1612/68 in razveljavlja Direktive 64/221/EGS, 68/360/EGS, 72/194/EGS, 73/148/EGS, 75/34/EGS, 75/35/EGS, 90/364/EGS, 90/365/EGS in 93/96/EEC (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 5, str. 46), je navedeno:

„(3) Državljanstvo Unije bi moralo predstavljati temeljni status državljanov držav članic, ko uresničujejo svojo pravico do prostega gibanja in prebivanja. Zato je treba kodificirati in pregledati obstoječe instrumente Skupnosti, ki ločeno obravnavajo delavce, samozaposlene osebe kot tudi študente in druge nezaposlene osebe z namenom poenostavitve in krepitve pravice do prostega gibanja in prebivanja vseh državljanov Unije.

(4) Da bi presegli takšen sektorski in posamični pristop k pravici do prostega gibanja in prebivanja ter olajšali uresničevanje te pravice, je potreben enotni pravni akt, s katerim bo spremenjena Uredba Sveta (EGS) št. 1612/68 z dne 15. oktobra 1968 o prostem gibanju delavcev v Skupnosti [(UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 1, str. 15)] in razveljavljeni naslednji pravni akti: […]

[…]

(6) Zaradi ohranjanja enotnosti družine v širšem smislu in brez vpliva na prepoved diskriminacije na podlagi državljanstva, bi država članica gostiteljica morala preučiti na osnovi lastne zakonodaje položaj tistih oseb, ki niso vključene v opredelitev pojma družinskih članov po tej direktivi in ki zato ne morejo uživati samodejne pravice do vstopa

in prebivanja v državi članici gostiteljici, da bi lahko odločila, ali se lahko takšnim osebam dovoli vstop in prebivanje, pri čemer upošteva njihovo razmerje z državljanom Unije ali katere koli druge okoliščine, kot sta finančna ali fizična odvisnost od državljana Unije.“

4 Člen 2 te direktive, naslovljen „Opredelitve pojmov“, določa:

„Za namene te direktive:

[…]

2. ‚Družinski član‘ pomeni:
   (a) zakonca;
   (b) partnerja, s katerim je državljan Unije sklenil registrirano partnerstvo na podlagi zakonodaje države članice, če zakonodaja države članice gostiteljice obravnava registrirana partnerstva kot enakovredna zakonski zvezi in v skladu s pogoji, določenimi v ustrezni zakonodaji države članice gostiteljice;
   (c) potomce v ravni črti, ki so mlajši od 21 let ali so vzdrževane osebe, in tiste zakonca ali partnerja, opredeljenega v točki (b);
   (d) vzdrževane prednike v ravni črti in vzdrževane prednike v ravni črti zakonca ali partnerja, opredeljenega v točki (b);

[…].“

5 Člen 3 navedene direktive, naslovljen „Upravičenci“, določa:

„1. Ta direktiva se uporablja za vse državljane Unije, ki se preselijo ali prebivajo v državi članici razen v tisti državi, katere državljani so, in za njihove družinske člane, kot opredeljene v točki 2 člena 2, ki jih spremljajo ali se jim pridružijo.

2. Brez vpliva na kakršno koli pravico do prostega gibanja in prebivanja, ki jo zadevne osebe lahko imajo, država članica gostiteljica, v skladu s svojo nacionalno zakonodajo, olajša vstop in prebivanje naslednjim osebam:

[…]

(b) partnerju, s katerim ima državljan Unije trajno razmerje, ki je ustrezno potrjeno.

Država članica gostiteljica temeljito preuči osebne razmere in utemelji vsako zavrnitev vstopa ali prebivanja tem ljudem.“

6 Člen 6 iste direktive, naslovljen „Pravica do prebivanja do treh mesecev“, v odstavku 1 določa:

„Državljani Unije imajo pravico prebivati na ozemlju druge države članice v obdobju do treh mesecev brez kakršnih koli pogojev ali kakršnih koli formalnosti, razen zahteve, da imajo veljavno osebno izkaznico ali potni list.“

7 Člen 14 Direktive 2004/38, naslovljen „Ohranitev pravice do prebivanja“, v odstavkih 2 in 4 določa:

„2. Državljani Unije in njihovi družinski člani imajo pravico do prebivanja, predvideno v členih 7, 12 in 13, dokler izpolnjujejo pogoje določene v teh členih.

[…]

4. Z odstopanjem od odstavkov 1 in 2 ter brez poseganja v določbe poglavja VI se ukrep izgona v nobenem primeru ne sme sprejeti proti državljanom Unije ali njihovim družinskim članom, če:

[…]

(b) če so državljani Unije vstopili na ozemlje države članice gostiteljice z namenom iskanja zaposlitve. V tem primeru se državljanov Unije in njihovih družinskih članov ne sme izgnati, dokler lahko državljani Unije predložijo dokazilo o tem, da še naprej iščejo zaposlitev in da imajo resnično možnost, da se zaposlijo."

8 Člen 24 te direktive, naslovljen „Enako obravnavanje", določa:

„1. Ob upoštevanju posebnih določb, ki so izrecno predvidene v Pogodbi in sekundarni zakonodaji, bi morali vsi državljani Unije, ki na podlagi te direktive prebivajo na ozemlju države članice gostiteljice, uživati enako obravnavanje kot državljani te države članice v okviru Pogodbe. […]

2. Z odstopanjem od odstavka 1 država članica gostiteljica ni dolžna podeliti pravice do socialne pomoči v prvih treh mesecih prebivanja ali, kjer ustreza, v daljšem obdobju, predvidenem v členu 14(4)(b), […] drugim osebam, razen delavcem, samozaposlenim osebam, osebam, ki ohranijo takšen status in članom njihovih družin."

Uredba (ES) št. 883/2004

9 Člen 4 Uredbe (ES) št. 883/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o koordinaciji sistemov socialne varnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 5, str. 72), naslovljen „Enako obravnavanje", določa:

„Če v tej uredbi ni določeno drugače, imajo osebe, za katere se uporablja ta uredba, enake pravice in obveznosti po zakonodaji vsake države članice, kot državljani te države članice."

Nemško pravo

Prebivanje

10 Člen 28 Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet (zakon o prebivanju, poklicni dejavnosti in vključevanju tujcev na zveznem ozemlju) z dne 30. julija 2004 (BGBl. 2004 I, str. 1950), kakor je bil spremenjen z zakonom z dne 27. julija 2015 (BGBl. 2015 I, str. 1386) (v nadaljevanju: AufenthG), naslovljen „Pridružitev družine nemškim državljanom", v odstavku 1, prvi stavek, določa:

„Dovoljenje za prebivanje je treba izdati:

1. zakoncu nemškega državljana;

2. mladoletnemu samskemu otroku nemškega državljana,

3. staršu mladoletnega samskega nemškega državljana zaradi izvajanja starševske skrbi,

če nemški državljan običajno prebiva na zveznem ozemlju. […]“

11 Člen 11(14), prvi stavek, Gesetz über die allgemeine Freizügigkeit von Unionsbürgern (zakon o prostem gibanju državljanov Unije) z dne 30. julija 2004 (BGBl. 2004 I, str. 1986), kakor je bil spremenjen z zakonom z dne 12. novembra 2020 (BGBl. 2020 I, str. 2416) (v nadaljevanju: FreizügG/EU), določa:

„[AufenthG] se uporablja tudi, če podeljuje ugodnejši pravni status od tistega, ki je določen s tem zakonom.“

Dajatve socialne pomoči

12 Člen 7 knjige II Sozialgesetzbuch (zakonik o socialni varnosti) v različici, ki je veljala do 31. decembra 2020 (v nadaljevanju: SGB II), naslovljen „Upravičenci do dajatev“, je v odstavku 1 določal:

„Dajatve, predvidene v tej knjigi, se dodelijo osebam, ki:

1. so dopolnile 15 let in še niso dosegle starostne meje iz člena 7a;

2. so zmožne za delo;

3. so pomoči potrebne in

4. običajno prebivajo v Zvezni republiki Nemčiji (upravičenci, ki so zmožni za delo).

Izvzeti so:

1. tuji državljani, ki niso zaposlene osebe ali samozaposlene osebe v Zvezni republiki Nemčiji in ki nimajo pravice do prostega gibanja na podlagi člena 2(3) [FreizügG/EU] ter njihovi družinski člani v prvih treh mesecih njihovega prebivanja,

2. tuji državljani,
   (a) ki nimajo pravice do prebivanja,
   (b) katerih pravica do prebivanja izhaja izključno iz namena iskanja dela […]

[…]

in njihovi družinski člani;

[…]

Ne glede na drugi stavek, točka 2, so tuji državljani ter njihovi družinski člani upravičeni do dajatev na podlagi te knjige, če na zveznem ozemlju običajno prebivajo vsaj pet let […].“

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

13 FL, tožeča stranka iz postopka v glavni stvari, ki je poljski državljan, je 30. maja 2020 z Nizozemske vstopila v Nemčijo. Njegova partnerka, ravno tako poljska državljanka, je pred tem, in sicer 30. avgusta 2015, s Poljske vstopila v Nemčijo. V Nemčiji se jima je 27. novembra 2020 rodil skupni sin, ki ima prav tako poljsko državljanstvo.

14 FL, njegova partnerka in njun skupni otrok so pri Jobcenter Bielefeld zaprosili za dajatve osnovne socialne pomoči na podlagi SGB II. Ta je z odločbama z dne 3. in 21. decembra 2020 dodelil te dajatve, in sicer partnerki FL od 30. maja 2020 dalje in njunemu skupnemu otroku od rojstva dalje. Nasprotno pa je bila prošnja FL z odločbo z dne 21. aprila 2021 zavrnjena za obdobje od 30. maja 2020 do 28. februarja 2021 z obrazložitvijo, da nima nobene pravice do prebivanja na nemškem ozemlju, na podlagi katere bi lahko bil upravičen do socialnih dajatev na podlagi SGB II, saj mu je bila pravica do prebivanja priznana zgolj zaradi iskanja zaposlitve.

15 Jobcenter Bielefeld je z odločbo z dne 19. julija 2021 pritožbo, ki jo je FL vložil zoper to zavrnilno odločbo, zavrnil kot neutemeljeno, in sicer v bistvu iz istih razlogov, kot so tisti, na katerih je temeljila njegova prvotna odločba.

16 Natančneje, Jobcenter Bielefeld je za ugotovitev, da FL na nemškem ozemlju nima nobene pravice do prebivanja, na podlagi katere bi lahko bil upravičen do socialnih dajatev na podlagi SGB II, menil, na prvem mestu, da FL na podlagi nacionalnega prava ne more uveljavljati pravice do prebivanja kot družinski član ali bližnja oseba svoje partnerke, ki ima pravico do stalnega prebivanja.

17 Na drugem mestu, ugotovil je, da FL ne more imeti niti dovoljenja za prebivanje na podlagi izvajanja starševske skrbi nad mladoletnim otrokom na podlagi člena 28(1), prvi stavek, točka 3, AufenthG, obravnavanega ločeno ali v povezavi s členom 11(14), prvi stavek, FreizügG/EU, ker je izdaja takega dovoljenja za prebivanje pogojena s tem, da je otrok nemški državljan, otrok FL pa je poljski državljan.

18 Na tretjem mestu, Jobcenter Bielefeld je menil, da pravica do prebivanja ne izhaja niti iz Uredbe (EU) št. 492/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. aprila 2011 o prostem gibanju delavcev v Uniji (UL 2011, L 141, str. 1) niti iz člena 4 Uredbe št. 883/2004, kot ju je Sodišče razložilo v sodbi z dne 6. oktobra 2020, Jobcenter Krefeld (C-181/19, EU:C:2020:794). V zadevi, v kateri je bila izdana navedena sodba, naj bi namreč za mladoletne otroke veljala obveznost šolanja, kar naj za otroka FL ne bi veljalo.

19 FL je 12. avgusta 2021 pri Sozialgericht Detmold (socialno sodišče v Detmoldu, Nemčija), ki je predložitveno sodišče, vložil tožbo v upravnem sporu zoper odločbo Jobcenter Bielefeld z dne 19. julija 2021. FL v utemeljitev te tožbe v bistvu trdi, da mu je treba priznati pravico do prebivanja na podlagi povezanih določb člena 28(1), prvi stavek, točka 3, AufenthG, člena 6 Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland (temeljni zakon Zvezne republike Nemčije), ki med drugim določa varstvo družine ter enakost med otroki, rojenimi zunaj zakonske zveze, in otroki, rojenimi v zakonski zvezi, in člena 8 Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, podpisane 4. novembra 1950 v Rimu, ki se nanaša na pravico do spoštovanja zasebnega in družinskega življenja. Po mnenju FL je v nasprotju s pravom Unije, če se združitev družine zaradi izvajanja starševske skrbi omeji na položaje, v katerih se ta skrb izvaja nad mladoletnim otrokom, ki ima nemško državljanstvo, saj to ne pomeni le omejitve prostega gibanja, ampak tudi kršitev pravice do enakega obravnavanja.

20 Jobcenter Bielefeld trdi, da FL ni mogoče izdati dovoljenja za prebivanje na podlagi člena 28(1), prvi stavek, točka 3, AufenthG, ker se ta določba v skladu z njenim besedilom nanaša le na mladoletne otroke, ki imajo nemško državljanstvo. Dejstvo, da nacionalna določba o priseljevanju in prebivanju razlikuje med domačimi in tujimi državljani, naj bi bilo neločljivo povezano s tako ureditvijo, ne da bi bila zadevna določba v nasprotju s pravom Unije.

21 Predložitveno sodišče navaja, da v Nemčiji tako v pravni teoriji kot v sodni praksi obstaja spor glede vprašanja, ali ima lahko na podlagi člena 11(14), prvi stavek, FreizügG/EU v povezavi s členom 28(1), prvi stavek, točka 3, AufenthG in členom 18, prvi odstavek, PDEU pravico do prebivanja starš, ki ima starševsko skrb nad mladoletnim državljanom Unije, ki ima, čeprav nima nemškega državljanstva, na nemškem ozemlju pravico do prebivanja, izvedeno iz take pravice drugega starša. V teh okoliščinah predložitveno sodišče meni, da je treba za rešitev spora, o katerem odloča, pri Sodišču vložiti predlog za sprejetje predhodne odločbe, da bi se preučila skladnost upoštevne nemške ureditve s pravom Unije.

22 Če bi se FL priznala pravica do prebivanja na nemškem ozemlju iz razloga, ki ni povezan z iskanjem zaposlitve, bi mu bilo treba načeloma priznati tudi pravico do izplačila socialnih dajatev na podlagi SGB II.

23 V teh okoliščinah je Sozialgericht Detmold (socialno sodišče v Detmoldu) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno določanje predložilo to vprašanje:

„Ali je treba pravo Unije razlagati tako, da nasprotuje nacionalni ureditvi, v skladu s katero se lahko dovoljenje za prebivanje zaradi izvajanja starševske skrbi izda tujemu staršu samskega mladoletnega otroka, ki je domači državljan, če ima ta običajno prebivališče na nacionalnem ozemlju, zaradi česar državljani Unije, ki so državljani države članice, nimajo take pravice do izdaje dovoljenja za prebivanje zaradi izvajanja starševske skrbi nad mladoletnim državljanom Unije, ki ima državljanstvo države članice, ki ni država te nacionalne ureditve?“

Vprašanje za predhodno odločanje

24 Najprej je treba ugotoviti, prvič, da se je Evropska komisija sklicevala na možnost tožeče stranke iz postopka v glavni stvari, da uveljavlja pravico do prebivanja na nemškem ozemlju kot „partner“ matere njunega skupnega otroka v smislu člena 3(2)(b) Direktive 2004/38, pri čemer je pojasnila, da če bi tožeča stranka imela tako pravico, za rešitev spora o glavni stvari ne bi bilo več treba odgovoriti na postavljeno vprašanje.

25 V zvezi s tem je treba opozoriti, da za vprašanja, ki se nanašajo na pravo Unije, velja domneva upoštevnosti. Sodišče lahko zavrne odločanje o vprašanju nacionalnega sodišča za predhodno odločanje samo, če je očitno, da zahtevana razlaga pravila Unije nima nobene zveze z dejanskim stanjem ali predmetom spora o glavni stvari, če je problem hipotetičen ali če Sodišče nima na voljo dejanskih in pravnih elementov, ki so potrebni, da bi lahko na postavljena vprašanja podalo koristne odgovore (sodba z dne 10. aprila 2025, Amilla, C-723/23, EU:C:2017:30, točka 38 in navedena sodna praksa).

26 V obravnavanem primeru se tožeča stranka iz postopka v glavni stvari ne sklicuje na pravico do prebivanja v smislu člena 3(2)(b) Direktive 2004/38, temveč na pravico do prebivanja, ki jo nacionalno pravo določa zaradi izvajanja starševske skrbi, pri čemer je za presojo utemeljenosti te zahteve po mnenju predložitvenega sodišča potrebna razlaga prava Unije. Zgolj možnost, da ima

lahko zadevna oseba glede na okoliščine primera tudi drugo pravico do prebivanja, pa ne more očitno izkazovati, da določbe prava Unije, katerih razlaga je zaprošena, nimajo nobene zveze z dejanskim stanjem spora o glavni stvari ali da je problem, izpostavljen v tem vprašanju, hipotetičen.

27 Drugič, vprašanja predložitvenega sodišča se natančneje nanašajo na možnost poljskega državljana, ki je oče mladoletnega otroka, ki je prav tako poljski državljan in ima običajno prebivališče na nemškem ozemlju, da pridobi nacionalno dovoljenje za prebivanje zaradi izvajanja starševske skrbi nad tem otrokom, če navedeni otrok na tem ozemlju prebiva na podlagi Direktive 2004/38 kot družinski član svoje matere, ki je prav tako poljska državljanka in ima tam pravico do stalnega prebivanja na podlagi te direktive. Poleg tega je iz predloga za sprejetje predhodne odločbe razvidno, da to vprašanje temelji na predpostavki, da FL v Nemčiji nima druge pravice do prebivanja kot na podlagi svojega statusa iskalca zaposlitve na podlagi člena 14(4)(b) Direktive 2004/38.

28 Prav tako ni sporno, da bi bil FL na podlagi dovoljenja za prebivanje, ki ga uveljavlja zaradi izvajanja starševske skrbi, upravičen do socialnih dajatev, medtem ko v skladu z nemškim pravom na podlagi pravice do prebivanja v Nemčiji zgolj zaradi iskanja zaposlitve ni upravičen do teh dajatev. Zato, kot je razvidno iz predloga za sprejetje predhodne odločbe, FL pred predložitvenim sodiščem trdi, da mu je treba izdati tako nacionalno dovoljenje za prebivanje in mu posledično dodeliti socialne dajatve na podlagi SGB II.

29 V teh okoliščinah se mora Sodišče pri odgovoru na postavljeno vprašanje opreti tudi na premiso, navedeno v točki 27 te sodbe.

30 Tretjič, opozoriti je treba, da mora v skladu s sodno prakso Sodišča, ko se vprašanje za predhodno odločanje zgolj sklicuje na pravo Unije, ne da bi bile navedene določbe tega prava, na katere se navezuje, Sodišče iz vseh elementov, ki jih je predložilo predložitveno sodišče, in zlasti iz obrazložitve predložitvene odločbe razbrati določbe prava Unije, ki jih je treba razložiti ob upoštevanju predmeta spora o glavni stvari (sodba z dne 12. februarja 2015, Surgicare, C-662/13, EU:C:2015:89, točka 17 in navedena sodna praksa).

31 Čeprav v obravnavanem primeru predložitveno sodišče v obrazložitvi predložitvene odločbe navaja več določb prava Unije, je razlog, predstavljen v točki 21 te sodbe, iz katerega sprašuje, ali nacionalna ureditev iz postopka v glavni stvari krši pravo Unije, navedlo le glede člena 18 PDEU, pri čemer je pojasnjeno, kot je razvidno iz točke 27 te sodbe, da navedeno sodišče izhaja iz premise, da se v obravnavani zadevi uporablja tudi Direktiva 2004/38.

32 V teh okoliščinah je treba šteti, da predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali je treba člen 18 PDEU in/ali Direktivo 2004/38 razlagati tako, da nasprotujeta ureditvi države članice, v skladu s katero dovoljenja za prebivanje, ki je z nacionalnim pravom določeno zaradi izvajanja starševske skrbi, ni mogoče izdati državljanu Unije, ki ima starševsko skrb nad svojim mladoletnim otrokom, zgolj zato, ker ta otrok, čeprav je prav tako državljan Unije in prebiva na ozemlju te države članice na podlagi te direktive, nima državljanstva te države članice.

33 V zvezi s tem je treba najprej poudariti, da iz elementov spisa, ki je na voljo Sodišču, izhaja, da se s pogoji za izdajo nacionalnega dovoljenja za prebivanje iz postopka v glavni stvari povzroča različno obravnavanje mladoletnih otrok, ki prebivajo na nemškem ozemlju, glede na njihovo državljanstvo. Natančneje, v skladu z nemško ureditvijo se lahko dovoljenje za prebivanje zaradi izvajanja starševske skrbi državljanu druge države članice izda le, če se ta skrb izvaja nad

mladoletnim neporočenim otrokom, ki ima običajno prebivališče na nemškem ozemlju in nemško državljanstvo. Zato v primeru mladoletnega otroka, državljana Unije, ki nima nemškega državljanstva, takega nacionalnega dovoljenja za prebivanje njegovemu staršu, ki je državljan druge države članice, ni mogoče izdati niti, če ima tudi zadevni otrok običajno prebivališče na nemškem ozemlju.

34 Opozoriti pa je treba, da člen 20(1) PDEU vsem osebam, ki imajo državljanstvo ene od držav članic, priznava status državljana Unije in da je ta status zasnovan, da postane temeljni status državljanov držav članic, na podlagi katerega so tisti med njimi, ki so v enakem položaju, enako pravno obravnavani na področju uporabe *ratione materiae* Pogodbe DEU, ne glede na njihovo državljanstvo ali izjeme, ki so za to izrecno določene (sodba z dne 15. julija 2021, The Department for Communities in Northern Ireland, C-709/20, EU:C:2021:602, točka 62).

35 Vsak državljan Unije se torej lahko v vseh položajih, ki spadajo na področje uporabe *ratione materiae* prava Unije, sklicuje na prepoved diskriminacije na podlagi državljanstva iz člena 18 PDEU. Med te položaje spada uresničevanje pravice do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, ki jo dajeta člen 20(2)(a) PDEU in člen 21 PDEU (sodba z dne 15. julija 2021, The Department for Communities in Northern Ireland, C-709/20, EU:C:2021:602, točka 63).

36 Ker je otrok tožeče stranke iz postopka v glavni stvari državljan Unije, ki prebiva v državi članici, ki ni država članica, katere državljanstvo ima, njegov položaj spada na področje uporabe *ratione materiae* prava Unije, zaradi česar se načeloma lahko sklicuje na prepoved diskriminacije na podlagi državljanstva iz člena 18 PDEU (glej po analogiji sodbo z dne 15. julija 2021, The Department for Communities in Northern Ireland, C-709/20, EU:C:2021:602, točka 64).

37 Vendar se v skladu z ustaljeno sodno prakso člen 18, prvi odstavek, PDEU avtonomno uporablja le v položajih, urejenih s pravom Unije, za katere Pogodba DEU ne določa posebnih pravil o prepovedi diskriminacije (sodba z dne 15. julija 2021, The Department for Communities in Northern Ireland, C-709/20, EU:C:2021:602, točka 65).

38 V zvezi s tem je treba poudariti, da je načelo prepovedi diskriminacije glede državljanov Unije, ki uresničujejo pravico do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, konkretizirano v členu 24 Direktive 2004/38 (glej v tem smislu sodbo z dne 15. julija 2021, The Department for Communities in Northern Ireland, C-709/20, EU:C:2021:602, točka 66).

39 V skladu s členom 3(1) Direktive 2004/38 spadajo na področje uporabe te direktive in so upravičenci do pravic, ki jih ta podeljuje, državljani Unije, ki se preselijo ali prebivajo v državi članici, ki ni država članica, katere državljani so, in njihovi družinski člani, kot so opredeljeni v točki 2 člena 2 te direktive, ki jih spremljajo ali se jim pridružijo. Tako pa je v primeru osebe, kot je otrok tožeče stranke iz postopka v glavni stvari, ki je, kot je razvidno iz točke 27 te sodbe, poljski državljan in prebiva na nemškem ozemlju kot družinski član svoje matere, ki je prav tako poljska državljanka in ima pravico do stalnega prebivanja na ozemlju zadevne države članice.

40 V teh okoliščinah je treba razložiti člen 24 Direktive 2004/38.

41 Na prvem mestu, odstavek 1 tega člena 24 določa, da bi morali vsi državljani Unije, ki na podlagi navedene direktive prebivajo na ozemlju države članice gostiteljice, uživati enako obravnavanje kot državljani te države članice v okviru področij, za katera se uporablja Pogodba DEU.

42 V zvezi s tem je na eni strani, kot je razvidno iz točke 39 te sodbe, v obravnavanem primeru otrok tožeče stranke iz postopka v glavni stvari državljan Unije, ki na nemškem ozemlju prebiva „na podlagi Direktive 2004/38“ v smislu člena 24(1) te direktive.

43 Na drugi strani dodelitev nacionalne pravice do prebivanja staršu mladoletnega otroka, državljana Unije, ki je uresničeval svojo pravico do prostega gibanja in prebivanja, spada „v okvir področij, za katera se uporablja Pogodba“, v smislu navedenega člena 24(1), ker podelitev take pravice olajša uresničevanje pravice zadevnega mladoletnega otroka do prostega gibanja in prebivanja v državi članici gostiteljici.

44 Kot je namreč Sodišče že razsodilo, je iz uvodnih izjav 3 in 4 Direktive 2004/38 razvidno, da je njen namen olajšanje uresničevanja temeljne in individualne pravice do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, ki je s členom 21(1) PDEU neposredno podeljena državljanom Unije, in krepitev te temeljne pravice. Varstvo družinskega življenja teh državljanov in zlasti sprejetje ukrepov za spodbujanje vključevanja njihovih družin v državo članico gostiteljico je del uresničevanja tega cilja (glej v tem smislu sodbo z dne 2. septembra 2021, État belge (Pravica do prebivanja v primeru nasilja v družini), C-930/19, EU:C:2021:657, točki 81 in 82 ter navedena sodna praksa). Izdaja nacionalnega dovoljenja za prebivanje staršu otroka, ki je državljan Unije in ki običajno prebiva v državi članici, pa ustreza tem ciljem, ker omogoča ohranitev družinskega življenja tega otroka na ozemlju te države članice in spodbujanje vključevanja njegove družine v to državo članico, in to še toliko bolj, če je namen takega dovoljenja za prebivanje omogočiti izvajanje starševske skrbi nad navedenim otrokom in torej načeloma tako dolgo, dokler glede tega otroka obstaja ta skrb.

45 Tako se načelo enakega obravnavanja, konkretizirano v členu 24(1) Direktive 2004/38, ki zahteva, da se osebe, ki so v primerljivih položajih, s pravnega vidika obravnavajo enako, uporablja v položaju, kakršen je ta iz postopka v glavni stvari.

46 V okviru postopka v glavni stvari ni sporno, da dovoljenje za prebivanje, ki ga želi pridobiti FL, ni bilo izdano zgolj zato, ker njegov otrok nima nemškega državljanstva, pri čemer FL sicer izpolnjuje druge pogoje, ki jih nemško pravo določa za izdajo dovoljenja na podlagi člena 28(1), prvi stavek, točka 3, AufenthG. Iz tega sledi, da nacionalna ureditev iz postopka v glavni stvari povzroča neposredno diskriminacijo na podlagi državljanstva otroka in je torej v nasprotju s členom 24(1) Direktive 2004/38, ker staršu tega otroka, državljanu druge države članice, ne priznava pravice do prebivanja, da bi se mu omogočilo izvajanje starševske skrbi nad tem otrokom, medtem ko je nemški otrok v takem položaju upravičen do navzočnosti svojega starša, ki je državljan druge države članice, na nemškem ozemlju, v iste namene.

47 Te ugotovitve ne omaja trditev, ki jo je nemška vlada navedla na obravnavi, da je pravica do prebivanja iz člena 28(1), prvi stavek, točka 3, AufenthG namenjena zaščiti ustavne pravice nemških državljanov do prostega prebivanja v Nemčiji in da naj bi ta cilj nasprotoval temu, da bi moral nemški otrok po potrebi zapustiti svojo državo izvora, če tuji starš nima pravice do prebivanja, in glede na katerega naj bi bili državljani Unije, ki nimajo nemškega državljanstva, v drugačnem položaju, saj nepriznanje te pravice do prebivanja ne more pomeniti, da morajo zapustiti svojo državo izvora.

48 Namreč, tudi če državljan Unije, ki nima nemškega državljanstva, nima take ustavne pravice in mora za to, da bi imel pravico do prebivanja na podlagi Direktive 2004/38, izpolnjevati pogoje za uresničevanje te pravice, ki so določeni v tej direktivi, to ne spremeni dejstva, da je, dokler so ti pogoji izpolnjeni, enako kot državljan Unije, ki je nemški državljan, upravičen do prostega

prebivanja na nemškem ozemlju, tako da sta njuna položaja primerljiva, pri čemer je treba pojasniti, da za uporabo načela enakega obravnavanja zahteva po primerljivosti položajev ne pomeni, da morata biti položaja enaka, temveč samo, da morata biti podobna (glej v tem smislu sodbo z dne 26. junija 2018, MB (Sprememba spola in starostna pokojnina) C-451/16, EU:C:2018:492, točka 41).

49 Tako ima v primeru ureditve, kakršna je ta iz točke 46 te sodbe, starš otroka, ki nima nemškega državljanstva, na podlagi člena 24(1) Direktive 2004/38 pravico, da pridobi dovoljenje za prebivanje zaradi izvajanja starševske skrbi nad svojim otrokom pod enakimi pogoji, kot se na podlagi te ureditve uporabljajo za tuje starše otrok, ki imajo nemško državljanstvo.

50 V obravnavanem primeru je namen dovoljenja za prebivanje, katerega izdajo zahteva FL, konec koncev, kot je razvidno iz točk 43 in 44 te sodbe, temu kot staršu, ki ni državljan države članice gostiteljice, omogočiti, da izvaja starševsko skrb nad svojim otrokom, ki tam običajno prebiva, in s tem ohraniti družinsko življenje tega otroka v Nemčiji ter njegovo pravico do prostega gibanja in prebivanja na nemškem ozemlju, ker niti navedeni otrok nima nemškega državljanstva, ampak državljanstvo druge države članice. Če pa staršu takega otroka ne bi bilo mogoče izdati nacionalnega dovoljenja za prebivanje, ki ga lahko zahtevajo starši domačega državljana, bi to pomenilo kršitev enakega obravnavanja tega otroka. (glej po analogiji sodbo z dne 21. decembra 2023, Chief Appeals Officer in drugi, C-488/21, EU:C:2023:1013, točke od 66 do 69).

51 Diskriminacije, kot je ta iz točke 46 te sodbe, poleg tega ni mogoče upravičiti z odstopanjem iz člena 24(2) Direktive 2004/38, ker pravica zadevnega otroka do prebivanja ne spada med primere iz te določbe.

52 Na drugem mestu, glede posledic izdaje dovoljenja za prebivanje zgolj na podlagi nacionalnega prava je bilo v točki 28 te sodbe opozorjeno, da lahko v obravnavanem primeru v skladu z nemškim pravom imetnik dovoljenja za prebivanje, izdanega na podlagi člena 28(1), prvi stavek, točka 3, AufenthG, iz tega izhajajoč zahteva tudi dodelitev socialnih dajatev na podlagi SGB II. Te dajatve pa so bile FL zavrnjene z obrazložitvijo, da nima druge pravice do prebivanja na nemškem ozemlju, kot je tista, ki mu pripada kot iskalcu zaposlitve.

53 Res je, da FL sam prebiva na ozemlju te države članice „na podlagi Direktive 2004/38“ in, natančneje, na podlagi člena 14(4)(b) te direktive kot iskalec zaposlitve. Člen 24(2) te direktive pa državam članicam izrecno dovoljuje, da odstopajo od načela enakega obravnavanja in zavrnejo dodelitev socialnih dajatev prosilcu, čigar pravica do prebivanja temelji na tem členu 14(4)(b).

54 Vendar pa, če se FL izda dovoljenje za prebivanje, ki ga zahteva na podlagi člena 28(1), prvi stavek, točka 3, AufenthG, ugotovitve iz prejšnje točke ne bi mogle omajati njegove pravice do dodelitve socialnih dajatev na podlagi SGB II.

55 Čeprav lahko namreč nacionalni zakonodajalec FL kot imetniku pravice do prebivanja na nacionalnem ozemlju zgolj zaradi iskanja zaposlitve te dajatve zavrne na podlagi odstopanja iz člena 24(2) Direktive 2004/38, pa lahko ta po potrebi zahteva plačilo navedenih dajatev iz drugega naslova (glej v tem smislu sodbo z dne 6. oktobra 2020, Jobcenter Krefeld, C-181/19, EU:C:2020:794, točka 70).

56 Področje uporabe tega odstopanja je namreč glede dajatev socialne pomoči omejeno na osebe, ki imajo pravico do prebivanja v državi članici gostiteljici na eni strani na podlagi člena 6(1) te direktive za obdobje največ treh mesecev in na drugi strani na podlagi člena 14(4)(b) navedene direktive po tem obdobju zaradi iskanja zaposlitve.

57 Iz tega sledi, da se navedeno odstopanje ne uporabi, če ima otrok zadevne osebe pravico do prebivanja na podlagi Direktive 2004/38, ki ni ena od pravic iz prejšnje točke.

58 Glede na zgoraj navedeno je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba člen 24 Direktive 2004/38 razlagati tako, da nasprotuje ureditvi države članice, v skladu s katero dovoljenja za prebivanje, ki je z nacionalnim pravom določeno zaradi izvajanja starševske skrbi, ni mogoče izdati državljanu Unije, ki ima starševsko skrb nad svojim mladoletnim otrokom, zgolj zato, ker ta otrok, čeprav je prav tako državljan Unije in prebiva na ozemlju te države članice na podlagi te direktive, nima državljanstva te države članice.

Stroški

59 Ker je ta postopek za stranki iz postopka v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (peti senat) razsodilo:

Člen 24 Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2004/38/ES z dne 29. aprila 2004 o pravici državljanov Unije in njihovih družinskih članov do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, ki spreminja Uredbo (EGS) št. 1612/68 in razveljavlja Direktive 64/221/EGS, 68/360/EGS, 72/194/EGS, 73/148/EGS, 75/34/EGS, 75/35/EGS, 90/364/EGS, 90/365/EGS in 93/96/EEC

je treba razlagati tako, da

nasprotuje ureditvi države članice, v skladu s katero dovoljenja za prebivanje, ki je z nacionalnim pravom določeno zaradi izvajanja starševske skrbi, ni mogoče izdati državljanu Unije, ki ima starševsko skrb nad svojim mladoletnim otrokom, zgolj zato, ker ta otrok, čeprav je prav tako državljan Unije in prebiva na ozemlju te države članice na podlagi te direktive, nima državljanstva te države članice.

Podpisi